

פרשת בהר

האחריות לעולם בשניים - העשיר והחלש.

בשבת זאת זכיתי להתארח בקהילת קודש מנצ'סטר, אנגליה. על רקע הפערים החברתיים הקיימים בישראל, אחד מחברי הקהילה, ראה לנכון לבקר את האוכלוסייה הישראלית והטיל את כובד האחריות על העשירים. ראשית, יהיו הפערים חברתיים אשר יהיו הם מסוכנים לכל חברה, ומשום כך הסכמתי אתו. עם זאת, האחריות לכך היא לעולם על שני צדדים - העשיר והחלש. הווי אומר, לא בכל מקום שהעשיר מצדד בתמיכה לחלשים מתכוון הוא בכל לבו. ולא כל חלש הזועק לחמס הוא אכן "צדיק" הזקוק לרחמים. לכן התורה דורשת לאחריות אישית אחריות של שניים - אחריות דואליסטית. זאת ניתן למצוא בפרשתנו. נאמר: "וקדשתם את שנת החמישים שנה וקראתם דרור בארץ לכל י שביה, יובל היא תהיה לכם" (ויק' כה: י)

מה הייתה כוונת התורה במצוות היובל?

דומה שביובל טמון רעיון סוציאלי שכן, מלבד דיני שמיטה ושחרור עבדים הקרקעות חוזרות לבעליהן! על פניו, רעיון היובל נשמע פתרון קסם לפערים חברתיים. באמצעות מצווה זאת האדם לומד להכיר שישנם ערכים נעלים יותר מאשר לצבור הון ונכסים. אין ערך במרדף אחר צבירת הון שכן כל נכס שאצבור אינו לצמיתות. הארץ של הקב"ה היא. המסקנה היא שהאושר האמיתי אינו בריבוי נכסי כסף וקרקעות אלא ישנם ערכים אחרים - ערך השוויון, אחריות לחלשים ועוד. דומה אם כך, שרעיון מרכזי זה של מידת האחריות האישית במצוות היובל נוגעת בעיקר לבעלי הקרקעות והעשירים! יחד עם זאת, מצוות היובל מטילה את כובד האחריות על הנתמכים. להערכתך, העובדה שפעם בחמישים שנה הכל שב כבראשונה יש בה לפגוע במוטיבציה של בני האדם לעבודה ולעמול וישנה סכנה שהתחרות וחיי היצירה יפגעו. לכן ישנן כאן שני תחומי אחריות של התומך ושל הנתמך. דומה שחז"ל נתנו על כך את דעתם אשר דרשו: "והחזקת בו". יכול אפילו אתה מפסידו לתרבות רעה? תלמוד לומר 'עמך'. 'וחי עמך' - חייך קודמים לחייו" (בספרא פרשת בהר)

מציאות מצוות היובל עלולה להוביל את האדם להתרגל לנתינה ולבסוף לאבד את תחום אחריותו האישית. לחיות על חשבון אחרים העמלים קשות יומם ולילה הופך לשיטה. לכן דורשים חז"ל כן אנו מודעים לסכנה זאת. לכן המלה "עמך" פירושה יש לעזור לחלש ברם לעולם לא לוותר על אחריותו של החלש. הווי אומר, להיות חלש ונתמך הוא מציאות בדיעבד, מסכנות אינה מקצוע, וצבירת הון עוד, עוד ועוד אינה ערך. צמצום פערים חברתיים הוא ערך. אבל זאת עבודה של שניים.

שבת שלום

שרון שלום

רב קהילת קדושי ישראל